

Gemeentebreed

Verstard verbond?

J. Wesseling

Op het moment van schrijven geniet ik van een studieverlof. In mijn geval betekent dat vooral je vakliteratuur en tijdschriften enigszins (!) bijlezen. Veel van wat ik onder ogen krijg, zet mij aan het denken. Zo ook een al twee jaar oud artikel in *De Reformatie* van E.A. de Boer, voormalig klasgenoot en tegenwoordig hoogleraar in Kampen en Amsterdam. Hij schreef over het gebruik van de instemming met de belijdenis in vroegere tijden.

De maand mei is in veel gemeenten ook de maand waarin de wisseling van de wacht plaatsvindt. Een lichter ambtsdrager heeft zijn dienst verricht en maakt plaats voor de volgende garde. Voordat zij hun dienst mogen oppakken, ondertekenen zij het zogenaamde ‘ondertekeningsformulier’. Het is altijd weer een plechtig, zij het wat formeel moment. Maar wat gebeurt er nu eigenlijk?

Heel mooi verwoordt De Boer hoe in de zestiende eeuw aan het begin van een synode de hele belijdenis werd voorgelezen. Denk je in! Het waren tijden van oorlog en verwarring, van vervolging en verstrooiing. De kerken stuurden hun afgevaardigden, uit alle hoeken van het land kwamen ze. Voordat zij hun werk ten dienste van de kerken en het koninkrijk van God begonnen, verwoordden ze opnieuw expliciet het geloof dat hen verbond. Tenminste, als iedereen er meteen mee kon instemmen. Zo niet, dan volgde een leergesprek, waarbij de door de kerken gezamenlijk aangenomen leer in principe uitgangspunt was. Daarna werd de geloofsverbondenheid bezegeld door ieders persoonlijke instemming. Dat zette mij aan het denken.

Verbond

Dat plechtige en aangrijpende moment is gestold, en geformaliseerd, en enigszins gejuridiseerd; wij zetten onze handtekening onder het ondertekeningsformulier. Dat moet volgens de kerkorde. In het formulier wordt de aard van onze binding verwoord. De geschiedenis heeft ons geleerd dat daar goede redenen voor waren. De inhoud van ons geloof en ons gereformeerde belijden veronderstellen we bekend. Maar is die ‘veronderstelde bekendheid’ wel terecht? En laten we niet een buitenkans lopen?

Denk je in: voordat nieuwe ambtsdragers hun taak oppakken en in het college van een kerkenraad worden toegelaten, lezen wij de hele Nederlandse Geloofsbelijdenis. Alle artikelen komen voorbij: over God, over de Schrift, over Jezus Christus en zijn Godheid, over de Heilige Geest, over schepping, voorzienigheid, val in zonde, verdorvenheid, uitverkiezing, verlossing en Verlosser, zijn menswording, verzoening, rechtvaardiging, heiliging en noem maar op.

En denk je in: we nemen de ruimte en de tijd om bij elk geloofsartikel een inhoudelijk gesprek te voeren. Over hoe de HERE het openbaart, over hoe we het zelf als ambtsdragers verwerken en beleven, over hoe we het met de gemeente willen delen en haar daarin willen onderwijzen. En daarna het aangrijpende moment van ieders instemming. Volwassen kerels sluiten een verbond. Wij geloven met ons hart en belijden met de mond...

Verwarring

Ook wij leven in tijden van verwarring. Van verstrooiing ook. En wantrouwen. De Gereformeerde Kerken zijn op zoek naar hun identiteit, zeggen sommigen. Er lijkt een proces van ontbinding gaande. Schamper worden soms de ‘formulieren van eenheid’ weggezet als papieren van verdeeldheid. Bijna vertwijfeld kijken sommigen elkaar aan met de vraag in hun ogen: ‘wat bindt ons eigenlijk samen?’

Dat lijkt me een heel goede vraag. Wat bindt ons in gereformeerde kerken samen? Is dat de onderlinge gezelligheid? Of de opgewekte sfeer in de kerkdiensten, al dan niet veraangenaamd of ontluisterd (het ligt er maar aan hoe je het bekijkt, tenslotte...) met verrassende en leuke nieuwe dingen? Of de al dan niet begaafd geachte voorganger? Is het de meer gevoelsmatig geuite dan wel de meer rationeel beheerste geloofsbeleving? Zoveel hoofden, zoveel zinnen, en even zovele antwoorden. Als kikkers in een kruiwagen.

Eendracht

Wie bindt ons samen? Is het niet de Here, die zijn kerk op aarde verzamelt *in de eenheid van het echte geloof*? Eenheid betekent hier vooral ook *eendracht*, zei een van mijn leermeesters. Dat hoop ik nooit te vergeten. De eendracht van de kerken ligt in het samen beleden geloof. En niet te vergeten: in het samen *beleefde* geloof. Wat onze christelijk-gereformeerde broeders en zusters zouden noemen: de religie van de belijdenis.

Ik signaleer in onze kerken verwarring. Ik lees scherp getoonzette artikelen. Ik verneem hoe wantrouwen toeneemt. Ik bespeur ook een intens verlangen naar helderheid, rust, vertrouwen. Hebben we het voor een deel ook niet aan onszelf te wijten? Juist door die wat geformaliseerde handtekening onder een wat juridisch getoonzet formulier. Hoe goed zijn we nog thuis in het huis van de inhoud van ons geloof? En hoe staat het met de overdracht en het onderwijs ervan? Hoe vitaal is de gezamenlijke beleving van dat beleden geloof? Hoe staat het onder ons met de religie van onze geloofsbelijdenis? Wat doen we met de daarin verwoorde spiritualiteit?

Vertrouwen

Ik realiseer me dat er tal van vragen te stellen zijn. Over de Schrift, over de heiliging, over hoe de Geest werkt, over..., het zijn immers de woorden waarin 400 jaar geleden het geloof werd beleden. De tijd is verdergegaan, de mensen zijn veranderd, de vragen verschoven. Ik besef ook dat de tijd voorbij is dat we ons kunnen verschuilen in onze eigen vrijgemaakte zuil. Niettemin zou ik graag voordat we de vragen stellen, eerst weer met elkaar die gezamenlijke vertrouwensbasis opzoeken. Het beleden geloof doornemen, doorspreken, het zo nodig anders formuleren en er vervolgens samen hartelijk mee instemmen. En wie dat niet kan, dient dat ook eerlijk aan te geven.

Veel onderling wantrouwen komt mijns inziens ook voort uit een elkaar niet meer helemaal vertrouwen, waar het gaat om die instemming zonder innerlijke reserve. Een hoogleraar die een artikel schrijft, een predikant die ergens een lezing houdt... Bij de minste of geringste vermoede afwijking wordt dat signaleerd en luidruchtig aan de kaak gesteld. Alsof de verbondenheid meteen is verbroken en de vertrouwensbasis verdwenen. Wanneer je elkaar vertrouwt, reageer je anders. Rustiger. In kleinere kring. Ga eens praten. Een leergesprek binnenskamers. De stormbal buiten hijsen kan altijd nog.

Gemeentebreed?

Past dit artikel wel in deze rubriek: Gemeentebreed? Misschien is het primair bedoeld voor kerkenraden; voor ambtsdragers. Voor degenen die ook als taak hebben de gemeente te bewaren bij de gezonde leer van Gods Woord. Ik zie veel ambtsdragers hun handtekening zetten onder het bekende formulier, om vervolgens druk aan de slag te gaan. De wijk wacht, de vergaderagenda dwingt, tal van processen vragen je aandacht, missionair gemeente-zijn is een must. Een wat langer durende bijbelstudie aan het begin van de vergadering lucht al op. En verbreedert.

Maar voor mijn besef blijft dat vaak wat hapsnap, hier wat, daar wat. Ik zou een pleidooi willen voeren voor het leergesprek. Voor een gezamenlijk belijden en beleven. Voor verbondsvernieuwing. Vitaal en eigentijds gereformeerd.

Dat zal niet gauw kunnen op de manier van vroeger: een hele belijdenis van 37 artikelen in één adem doorlezen. Maar waarom niet in kleinere stukjes? Op een aansprekende en hanteerbare manier? En waarom naast een kerkenraad ook niet op studieverenigingen? Waar een wil is, is een weg. Een weg, waarvan ik hoop dat die ons leidt van verwarring naar helderheid.

Van verdeeldheid naar verbondenheid.

Van ontbinding naar eendracht.

Van wantrouwen naar vertrouwen.

De Here bindt ons in zijn liefde samen. Toch?